

Biblijska egzegeza: Petoknjižje i povijesne knjige, ECTS 6; utorkom i četvrtkom u 8:15, dv. Kolvenbach

Knjiga Postanka

Od stvaranja svijeta do Josipove smrti

(Petoknjižje: do Mojsijeve smrti)

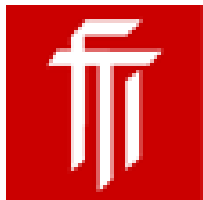

“Prapovijest”: 1–11 čovjek i svijet
6–9 Noa

Povijest

Božjega naroda: 12–25 Abraham

25–50 Jakov

Filozofsko-teološki institut D. I., 22./23.
utorkom i četvrtkom u 8:15
ECTS 6, dv. Kolvenbach

Petoknjižje i Povijesne knjige

---

amdg.ffrz.hr

→ **Nastava: FTI**

→ **Petoknjižje i Povijesne knjige**

Literatura, Audio udžbenik

U tebe se uzdam (Ps 25)

E H7 cis A E H7 E

U Te-be se uz-dam Bo-že moj! U Te-be se u- zdam Bo-že moj!

Abraham, vjernik

Post 12–25

Božji poziv Abrahamu

- *Poziv u Post 12,2*
- Prvi Božji govor pojedincu nakon Post 9,17
  - *Što će Abraham biti prema Post 12,2?*
- “...bit ćeš blagoslov”
  - *Za koga (12,3)?*
- “sve obitelji tla zemaljskoga” (12,3)
  - Univerzalno poslanje
  - *Abrahamova dob (12,4)?*
- 75 godina (12,4)
  - Iznad prosjeka u Ps 90,10
  - *Koliko će doživjeti prema 25,7?*
  - 175 – nova punina života

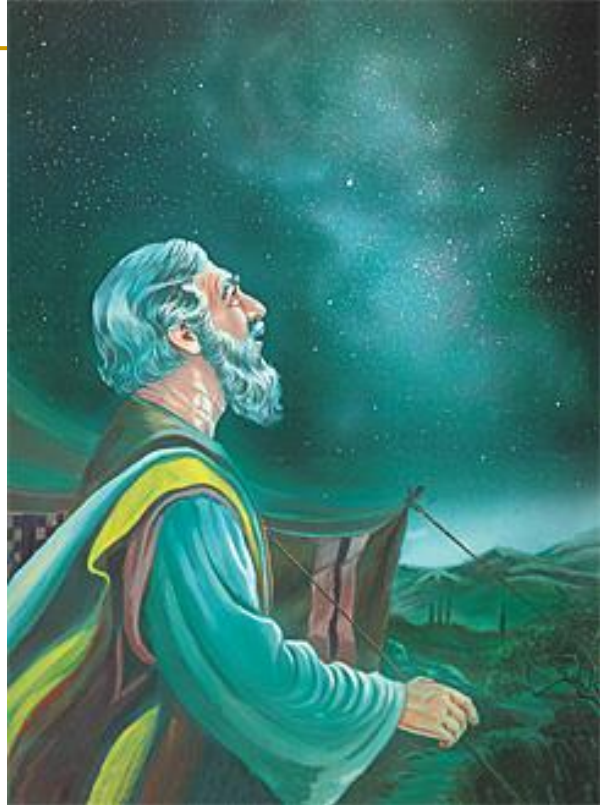
Božji “projekt”

- *Tko je prije umro (Post 11,32)?*
- **Otac Terah (11,32)**
- **Bog će uvećati ime (12,2) ⇔ 11,4**
  - *“Napravimo (עֲשֵׂה ‘ašâ) si ime!” (11,4)*
    - אָדָם 'adam od אָדָמָה 'adamâ (5,2);
    - treba *davati* ime (2,19)
- **Babilonska kula – do neba (11,4)**
  - *treba zemlju podložiti (Post 1,28)*
    - Zemlja (11,2), *grad* (9)?
⇔ Abraham iz (28.31)?
  - Šinear (11,2), Babel (9)
  - ⇔ *Ur Kaldejski (28.31)*
= Babilonski (2 Kr 25,13)
  - *Plod ohologa uzdizanja u 11,9?*
- **nerazumijevanje (11,9)**

Abrahamova vjera

- אָמֵן (Post 15,6) [he'emin] pouzdati se, pokloniti povjerenje; “Amen”
  - Prvi: ...*povjerova i uračuna mu se u pravednost* → Rim 4,3; Gal 3,6
- Prva molitva u **15,2s**
  - Dvostruka pritužba:
    - “Što ćeš mi dati?”(2), “Nisi mi dao” (3)
      - *velik narod* (12,2) ⇔ bez djece (11,30)
      - Pronašao riječi
- 3 + 1 Božji odgovor (**15,4s**):
- Ne... (15,4), Pogledaj i broji..., Ovako... (v5)
- “Izvede ga” – neverbalno (אָצַח *jaša* ‘izvesti’ v5)

Pogled prema gore

- **Pogledaj!** (נבט hi. *hibbit*)
  - **Usmjeren, svjestan pogled**
- **U njega gledajte i razveselite se** (נבט Ps 34,6)
  - **Mojsije se bojao u Boga gledati** (נבט Izl 3,6)
- **Pogledao bi u mjedenu zmiju i ozdravio** (נבט Br 21,9)
  - **Oči upirem Hramu tvojemu** (נבט Jn 2,5)
- **Gledat će onoga koga su proboli** (נבט Zah 12,10; Iv 19,37) **Usp. Gledaju na me** (Ps 22,18)
  - ← ***“pokazat ću ti zemlju”*** (12,1)

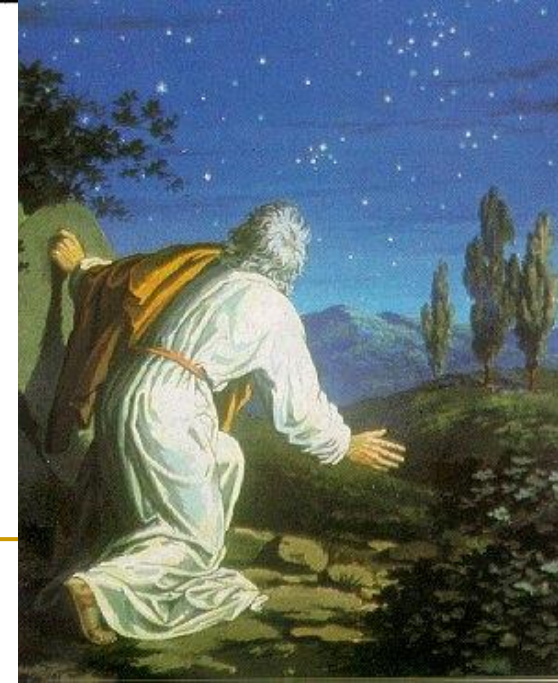
Sklapanje Saveza (Post 15)

- Bog štiti i plaća (Post 15,1), “poslije...” 14,13.23
- Ljudski savezi – ratnički (v13)
  - Eškol i Aner, saveznici u velikom ratu
- Abraham se odrekao ratnoga plijena (v23)
  - Spoznaja u 14,22:
- יהוה je *El El-jon* i Stvoritelj (14,22)
- Božja objava u 15,12.17:
  - תרדמה *tardemâ* *tvrd san* (15,12 usp. 2,21);
  - Goruća zublja (KS), plamen (Š.)
= Baklja (15,17) – vatra (usp. Izl 3; Dj 2)
- Savez ברית – kako se sklapa? (Post 15,18)
- Riječju: “Dat ću ti zemlju” – povjerenje pretpostavka

Obred saveza? (Post 15)

- Obred u Post 15,10.17:
- Rasječene životinje (v10.17)
- prijetnja ili žrtva?
usp. Jer 34,18s:
- “Kao tele koje su rasjekli
i prošli između..”
  - = znak?
- Objava (v13-16):
  - najava egipatskog ropstva i Izlaska
- Uloga vatre u v17:
  - Primljena žrtva? (usp. 1 Kr 18)

Potvrda Saveza (Post 17)

- Rok u Post 17, **7.13.19** ברית עולם *b^erît 'olam?*
- “vječni savez” (usp. Post 9) – Božji govor
  - *Novo ime u 17,1.5:*
- אל שדי *'el šadaj* Bog Svesilni (v1)
- *Abram* → *Abraham* אברם → אברהם
  - U središtu *potomstvo* (v19):
- Izak
- Znak: obrezanje
  - v10–14 nalog, v23–27 izvršenje
- – za koga? (**17,27**)
- I stranci! – Bog za sve

Svi puci neka te slave (Ps 67)

E H7 E A H7 E

Svi pu - ci ne-ka te sla - ve, te - be Sve-viš - nji!

Abrahamova kušnja i značenje žrtve

Post 22,1-19

Velik ispit

- **Poziv i preokret u 22,11?**
- **“Abrahame, Abrahame” (11)**
– obraćenje, zvanje
- **“Ne pružaj ruku na dječaka” (12)**
⇔ npr. Izl 1; 1 Kr 16,34
(Abiram i Segub u Ilijino doba)
- **Rezultati u Post 22,12.16.18:**
- **“Nisi mi uskratio sina” (12.16),**
“poslušao si glas” (18)
- **Prva “kušnjja” (נסה *nissâ* Post 22,1)**
- **עלה *alâ* “prinijeti žrtvu paljenicu” (8x) – 1. put**

Osjetljiva iskustva

- **“Evo me” – kome u 22,1.7.11?**
  - **Pred Bogom (1.11)**
    - **Bog će vidjeti (8); יהוה će vidjeti (14)**
    - **Vratit ćemo se (5)**
  - **Pred sinom (7)**
- **“Nož” i “zaklati” (10) u 22,2?**
  - **nisu u Božjoj zapovijedi**
- **“sine moj” (2x 7.8), “njih dvojica zajedno” (2x)**
  - **⇔ “mali” (5), tovarenje drva (6), vezivanje (10) – šutnja**
- **Skriva pred slugama: “Poklonit ćemo se” (5)**

Škola bogoslužja

- **A) Mjesto, kraj**
(Post 22,2; 2 Ljet 3,1):
- **“Morija”**
  - Gdje je David imao viđenje
(2 Sam 24,17; 1 Ljet 21,16)
- = mjesto Salomonova hrama
  - Ne dijete u oganj (Pnz 12,31; 18,10)
  - ni Moleku (Jr 32,35 ← Lev 18,21)
- **B) glagol עלה *‘alâ* prinijeti žrtvu paljenicu**

Uzvišenje, uzdignuće

- עלה *'alâ*:
  - Izlazak iz Egipta,
  - put prema gore, hodočašće
  - “podizanje”, grč. ὑψόω
- uzvišenje u Iv 3,14; 8,28; 12,32:
- Treba biti *uzdignut* kao zmija u pustinji (Iv 3,14; usp. δεῖ 12,34)
  - Kad *uzdignete*, znate ćete da Ja Jesam (Iv 8,28)
  - Kad budem *uzdignut*, sve ću privući (Iv 12,32)
    - bit će *uzvišen* (Lk 14,11; 18,14 usp. 1,52)

Izak spašen

- “Ljubljeni sin”
(Post 22,2.12.16)
  - odan ocu,
  - s drvom na leđima (v6)
  - na goru žrtvovanja
  - trećeg dana (v4)
- = Krist
  - Uskrs dovršetak žrtve
 (“prvina” 1 Kor 15,20)
  - Božji odgovor na kajinovsko
bratoubojstvo

Abraham i pokojna Sara

- Gdje Sara umire (Post 23,2)?
- u kraljevskom gradu Hebronu (23,2)
  - Abrahamov osjećaj (23,2):
- Oplakuje pokojnicu (23,2)
  - Nova akcija u 23,4.17:
- Sara razlog za pregovore o grobnom mjestu (4)
- i kupnju poljane u Makpeli (17)
  - → u posjedu obećane zemlje
  - grob i za Abrahama (25,10), Izaka i Rebeku, Leu i Jakova (49,31)
- Abraham s Keturom još 6 sinova (25,1s)
  - Samo Izak nasljednik (5)

